

GAZET'A TRANSILVANIEI.

GAZET'A este de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Fieca una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 f. sun. pe unu anu seu 45 doidieceri, or 3 galbini si 3 doidieceri mon. sunatoria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari sau mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 8.

Braslovu, 27. Ianuaru 1862.

Anulu XXV.

LA CRITIC'A DEIN „KORUNK.“

IX.

Argumentele Criticului nostru suntu cá la siepte-optu, — unulu si bunu erá destulu, — dar' siepte si rele! Se le vedemu.

Arg. I suna asia: „Fapta e, díce d-lui, cá impe-ratulu Aurelianu ne mai potendu apará Daci'a in cuntr'a invasiunei popora-loru barbare ce o surupau, si a scosu ostile si coloniele romane si le a asiediatu in Mesi'a (Eutrop. l. IX.)“ — Se lasámu, cá asia s'a templatu; inse cu tóte astea nece d-lui mai in diosu nu nega: „Cumú cá totu au mai remasu unii Romani in Daci'a.“ Deci punctulu principale ar' fi, cá d-lui se fia demu-stratu, cumú cá dein atatia cati au mai remasu aici nu se póte esplicá numerositatea romanului de astadi, — apoi, cá ducunduse macaru si cea mai mare parte a colonistiloru, dein Daci'a in Mesi'a, nu au mai potutu veni erasi in apoi, celu puçinu una parte; pentru cá numai asia potea se aiba ceva valóre argumentulu d-sale, dupa ce a recunoscutu cumú cá nu toti Romanii au esitu dein Daci'a sub Aurelianu. De acea si noi dar' totu mai remanemu pre lenga acea opiniune, cumú cá dein impregiurarea citata la Eutropiu nu se conchide la imposibilitatea descendentei directe a romanului dela Romani.

E de mirare inse, cumú de uu insiste d-lui de totu pre testimoniulu lui Eutropiu, seau mai bene pre alu lui Fl. Vopiscu (in Aurel. cap. XXXIX,) dein carele a luatú Eutropiu mai dein cuventu in cuventu. Pentru cá, déca pre acestu testimoni basandu-se negá cu totulu a fi mai remasu Romani in Daci'a, conclusiunea-i erá cu multu mai vertosu in cuntr'a descendentei directe a romanului, ex nihilo enim nil fit. — Inse póte cá dela asta insistencia l'a retienutu nu numai alte considera-tiuni, ci mai alesu greutatea seau chiaru si imposibili-tatea de a esplicá apoi: Cumú s'au romanisatu Dacii si celi alalti parenti ai romanului in Dacia? Fiendu cá si orbulu pote vedé, cumú cá, déca Dacii si dupa in-vingerile lui Traianu totu au remasu asia de multi in Daci'a, catu dein eli se se traga unu poporu asia de numerosu, cumú suntu romanii cu tóte calamitatile ce le au patitu in aceli XVII seculi (sit venia verbo), a-tunci eli, Dacii, intru unu tempu asia de scurtu de 170 de ani paná la Aurelianu nu se poteau romanisá intru atat'a, catu se nu mai remania nece urma de limb'a lorú cea dacica in limb'a romanésca, ér' de atunci in cóce, ori cate nevolie au venitu pre capulu lorú, in celi alalti XV seculi si mai bene nece nu au mai potutu uitá acea limba romana a tiraniloru sei Romani pana in diu'a de astadi, nece a mai invetiá alt'a de la nece una gente care iau apasatu; — si ce e mai multu, inca au lapedatu si numele natiunale de Dacu, si in locui s'au numitu cu numele tiranului seu Romanu si dupa scaparea de sub jugulu acestoru ómeni trufasi, candu au esitu dein tier'a lorú.

Supunemu dar', cá si d-lui a semtítu, cumú cá 170 de ani nu erau de ajunsu spre a romanisá deplenu pre Daci, ci de volia de nevolia erá de lipsa unu tempu mai indelungatu spre acest'a; si de aceea concese, cá au mai remasu si dupa acea unii Romani in Daci'a, pentru cá se romaniseze pre Daci paná in capu. Inse

aici vene apoi alta nevolia, cá puçineli Romani, mai alesu dupa ce le incetase domnirea preste Daci, inca nu erá in stare a desnatiionalisá pre celi mai multi Daci.

De unde suntemu nevolíti a intórce rot'a, si a díce, ori va placé criticului ori nu: cum cá, cá se se póta romanisá Dacii, erá de neaperata necesitate, an-taniu cá Romanii se ramania mai multu de 170 de ani in Dacia; adou'a cá acesti Romani remasi aicia se fia in numeru mai mare de cátu Dacii, pentru cá, deca nu le mai poteau impune limb'a eu poterea, se le o impuna celu puçinu cu numerositatea.

Acésta e calea desnatiionalisarei popóraloru; dupa acést'a s'a romanisatu tóta Itali'a, Gali'a si Spani'a. Dapa aceea si au desnatiionalisatu si Italiani pre Gothi si pre Longobardi, Gali'a pre Franci si Normani, Spani'a pre Gothi, Vandali, Mauri etc. Totu dupa aceea au schiavisatu si Schiaii pre aceli puçineli Bulgari ce au mai scapatu de fierulu Bizantiniloru, si pre Romani in multe parti dein cóce si dein colo de Dunare. Asia se schiaviseza si paná astadi romanii dein Istri'a, unde acumú abia se mai afla cá la 6000 de suflete. Almen-trea nu se póte.

Arg. II.: „Nu póte veni sub indoiela, díce Dlui mai incolo, acea cosecentia, cumú cá atunci, candu a sujugatu Traianu pre poporulu Daciloru, nn s'a stirpatu totu poporulu dacicu; pentru cá scimu dein Trebelliu Pollio, cumú cá sub Claudiu, la Gothii cari devastau provinciile romane, s'au adausu si Dacii celi nascuti in la-intru (Trebell. Pollio in Vita Claudii).“ — Dar', asia este in cátu pentru Daci, si concedu si io cumú cá nu toti s'au stinsu sub Traianu, macaru cá unii dein scrietorii nostri negara acést'a. Concedu inse ast'a, nu dupa citatiunea criticului dein Trebelliu, ci dupa alti scrietori greci si romani, la cari se afla neindoite urme de Daci dupa Traianu. Er' in catu pen-tru Trebelliu, criticulu amblá si aici cá si alirea cu Thu-rocz; pentru eá ori cátu vei intórce si restórce pre Trebelliu in Claudiu, de Daci nu vei aflá urma, cu atatu mai puçinu, cumú cá eli s'au adausu catrá Gothii cari predau provinciile romane, macaru cá Trebelliu pre multe popóra pre nume le díce, cari au fostu soci Gothiloru in acele predatiuni, unde in capu VI. scrie: Denique Scytharum diversi populi, Peucinii, Trutuugi, Austrogothi, Viringi, Sigipedes, Celtae etiam et Heruli, praedae cupiditate in romanum solum et remp. venerunt, atque illic pleraque vastarunt. De Daci nece una vorba, cu atatu mai puçinu de Daci nascuti in la-intru. Numai in epistol'a lui Galienu catrá Venustu (Treb. Poll. Claud. cap. XVII.) se scrie de unii soldati Dacisiani, ci acestia erau dein trupele ausiliarie ro-mane sub numele de Daci, Dacisci si Dacisiani, despre cari in Inscriptiuni, in Notitia imperii etc. se afla multa mentiune. Er' Dacisiani, de cari scrie Galienu, erau dein militi'a romana ce se aflá cu Claudiu, precumu se cunósce dein vorbele lui Galienu: Quaeso igitur, mi Venuste, si mihi fidem exhibes, ut eum (Claudium) facias a Grato et Herenniano placari, nescientibus hoc militibus Dacisianis, qui jam saeviunt, ne graviter ferant. Asia si Daciscii, de care mentiuneza Fl. Vopiscu in Aurelianu capu XXXVIII. (Va urmá.)

Brasiovu, 7. Ian. Feliurite dein afara. Dein tóte scirile sosite dein Romani'a registramu numai cea despre sosirea M. Sale Domnului in Bucuresci printre glóte de poporu si militia si despre combinarea ultima a unui nou ministeriu, ad. celu alu Romaniei, care dupa „Unirea“ ar consta dein D. Katargiu, presied. si de interne, Morusi la finantie, Brailoiu la jnstiti'a, Grigoriu Balsiu la cultu, Pr. Ion Ghica la resboiu, Arsaki la esterne, Valeanu la controla, ear la lucrarile publice inca nu se scie. — Nu pricepem, de ce nu inregistréza jurnalulu si ceva despre pregatiri la dioa dein 24, si despre prospectele ce le póte avé Romania dela un astfelu de ministeriu. Alta scire ne aduce Unirea despre unu omoru, ca ad. la vr'o 400 locuitori dein Jalomiti'a si Budieu inarmati (?) plecara la Bucuresci la serbarea craciunului boerescu (cum diu dinsii) pe 24. Ian. si esindule suprefectulu inainte cu vr'o 10 dorobanti, cari nu voira a ataca, prefectulu cadíu prada furiei tieraniloru si fú omoritu; si se tramise gendarmeria si militi'a la faci'a locului „Herm. Ztg.“ inca are telegramu despre scen'a acésta; noi inse mai asteptamu lamurire.

In Blasiu si Fogarasiu se tienu baluri in folosulu asociatiunei. De ce nu in tóte locurile, tocma spre unu scopu atatu de santu?!!

INCERCARI

de a se imparti Transilvani'a dupa teritorii nationale.

Mai deunadi pe candu gazet'a germana de aici si acést'a a nóstra atinsera pe scurtu unu proieptu, alu carui scopu ar fi a se imparti patri'a nóstra dupa teritorii nationale, foile ungueresci dein Clusiu se aratara suprinse si suparate dîcundu, ca numai atat'a 'iar mai trebui sarmanei Transilvanii, cá tocma acum, candu e vorb'a despre unu felu de demolire a patimeloru, se mai ésa cineva si cu proiepte de acestea; eara diurnalele cele mari dein Vien'a se prefacea cá si femeile cochete, ca nu sciu, n'au vediatu nici auditu ceva despre unu lucru asia mare si minunatu. Pare-ca dieu, dietele transilvane din ainte de a. 1848 n'aru fi recunoscutu de repetíte ori imparativ'a necesitate de a se dá Transilvaniei o alta impartieála cu totulu diferitóre de cea vechia seculara, aruncata acolo eaca asia, cá si cum s'ar fi jucatú baietii cu penelulu pe o cóla mare de chartia; eara apoi, au nu vediaramu noi acestu Principatu impartitu in patru ani de doua ori, odata (sub b. Wohlgeomuth) mai asia, mai dupa nationalitati, in Comisariate si sub-comisariate, eara mai tardioru cu scopu de a misculá totulu, romanu, secuicu, sasu unii cu altii si unii preste altii, in Districte si Cercuri (Kreise und Bezirke). In dílele mai dincóce nu sciu ce lea venitu cocóneloru celoru mari din Vien'a, care esu in publicu de cate doua ori pe dí, ca de si cam cu sfiéla, cam — sciti D-vóstra, in tonu de salonu, au inceputu a o dá pe faci'a, ca precum aru fi afluatú dumnealoru, totu ar fi ceva cu acelu proieptu de impartieála.

Ei bine, ce mai atatea anostituri, se o spunemu pe faci'a, ca in Sibiiu anca pe la Juniu a. tr. era unu asemenea proieptu gat'a incaltiatu imbracatu, esitu din creerii unui stranepotu alu lui Hermanu intocma cá odinióra dómn'a Jun'a din capatín'a cea mare a domnului Joie; eara apoi acelasi proieptu a calatoritu de timpuriu pana de parte pe Dunare in susu, eara mai tardiu s'a re'ntorsu la riulu Cibiniu in sinulu parintelui seu, unde acum stau multi nasi si cumetrii impregiurulu lui, cautandu care de care se'i dea unu nume mai frumosu, mai poeticu, mai incantatoru.

Nu amu potutu aflá, déca acelu copilasiiu tinerelu si voinicelu s'a prezentatu pana acum si la Inclit'a Universitate renumita din seculu de intieptiunea sa si de gustulu seu celu bunu de a nemeri totu nume frumoése la copii de curendu nascuti; ceea ce scimu este, ca stralucitulu acelu corpu „nationalu“ isi dedese in var'a trecuta parol'a de onóre de a nu mai face secretu nici din cerimoniile nici din lucrarile sale. Tocma pentru acést'a asteptamu si noi cá si „Telegrafulu romanu“, cá proieptulu impartielii teritoriale anca se se desbata in audiulu publiculu.

Intre acestea copilasiiulu strainu se rataci si pe la noi; marturisimu inse, noi facuramu cu elu glum'a de'lu tienuramu inchisu si bine dadacitu, pentrucá se nu'i strice cumva gerulu de eara. Acum inse ca elu merge crescundu si intarinduse, ne socotiram cá se'lu scótemu la lumina, se mi'lu védia si altii catu e de frumosielu si curatielu scumpulu tatuculu. Dar' se ve uitati bine la elu, ca e si imbracatu frumosu, de gala mare dragulu mamii, intiortiolatu cu multime mare de cifre, din care cine vrea póte se aléga si se puna la loteria, cu sperantia ca va castigá cate o bucata bunicica de tíera.

Ci mai antaiu se vi'lu descriemu noi, se vedemu apoi ilu veti cunóscé pe coconasiulu cu doi bani in trei pungi. Eata'lu.

TABELA

de impartirea Transilvaniei dupa teritorii administrative nationale.

Nr.	Numele tienuturilor	Nr. locuitoru	Proportiunea nationala dupa procente			
			Romani	Unguri	Germani	Altii
A. Tienuturi admin. rom.						
1	Districtu Deva	83550	88	4	—	8
2	„ Hatiegu	57330	92	4	—	4
3	„ Orasti'a	53566	89	3	2	7
4	„ Alba Juli'a	70500	78	7	1	13
5	„ Abrudu	69600	90	4	—	6
6	„ Saliste	140300	95	—	—	5
7	„ Fogarasiu	07700	90	2	2	6
8	„ Gurgiu	41500	70	18	3	9
9	„ Nasaudu	57000	92	2	—	6
10	„ Lapusiu	33800	83	7	—	10
11	„ Hidalmás (Hidu)	50000	90	4	—	6
12	„ Mociu	76600	75	14	—	11
B. Tienuturi admin. ung.						
1	Comitatu Deesiu	36000	67	24	—	9
2	„ Gherl'a	56200	64	22	—	14
3	„ Clusiu	50800	54	36	1	9
4	„ Huedinú	32000	73	22	—	5
5	„ Turd'a	44200	62	27	—	11
6	„ Aiudu	93800	63	27	—	10
7	Scaunu Muresiu	116600	25	65	—	10
8	„ Gyergyó	38000	29	63	—	8
9	„ Csik	55400	7	87	—	6
10	„ Kézdi	66500	10	87	—	3
11	„ Sepsi	78500	30	62	—	8
12	„ Udvarhely	60800	8	89	—	3
C. Tienuturi admin. sasesci						
1	Scaunu S.-Sebesiu	23199	46	1	45	8
2	„ Sibiiu	44755	31	2	56	11
3	„ Sieic'a	20380	42	4	44	10
4	„ Mediasiu	39235	37	5	48	10
5	„ Segisió'ra	29813	22	3	60	15
6	„ Agnit'a	118614	30	1	60	9
7	„ Cincu mare	12300	33	—	55	11
8	„ Rupea*)	24565	32	6	51	11
9	Districtu Brasiovu	54622	33	7	48	12
10	„ S.-Reginu	24105	17	14	60	9
11	„ Bistriti'a	30791	18	3	69	10

Sumele poporimii dupa teritoriile administrative facu si anume pentru:

A.	731446	} suflete	cu totulu:	1782625	suff.
B.	728800		éa cu partes	253486	„
C.	422370		Suma totala:	2036111	suff.

Nota Din numeratur'a poporimii Ardealului dela a. 1850 s'au afluatú numai 2062379. Din cea facuta in a. 1857 au esitu 2173704. Proportiunile de susu sunt prin urmare numai aprocsimative, adica cu relativ'a diferentia de 26268 séu tocma de 137593. —

Deci déca noi din poporimea transilvana de 2174704 suflete aflata la 1858 vomu scóte poporimea celoru patru tienuturi (Cetatea de Pétra, Solnoculu de mijlocu afara de 11 sate din acesta, Crasn'a si Zarandu incorporate la Ungari'a) in suma de 253486 suflete, apoi remanu pentru Transilvania, dupa teritoriulu ei de acuma 19202186

1089854 romani
527325 unguri si secuici
202106 sasi si germani
100935 alte nationalitati

1920220 suflete.

Eara din 253486 locuitori ai celoru 4 tienuturi

202789 romani
35488 unguri
15209 alte nationalitati

253486 suflete.

Not'a. Numerulu locuitoriloru in tienuturile romanesci si ungueresci s'au potutu calculá numai aprocsimativu; din contra in cele saseci se luá acuratu dupa sumele aflate in fiecare comuna; inse si aici proportiunile de locuitori s'au facutu cá si in celelalte teritorii dupa poporimea ce o locuesce, adica cu privire la strainii pretreatori in aceleasi.

*) Cohalm, Köhalm, Reps.

Acum óre cunósoeti pe fiulu tataseu? Si óre atat'a e totu? Nu, ci elu mai pórtá lenga sine anca si unu comentariu, pe carele inse vi'lu pastramu pentru altadata, pentrucá se nu ve prea obosimu luareaminte. Eará pana atunci se ne luamu timpu a ne familiarisá cu cét'a cea númeroá de cifre, acum pana mai tienu serile cele lungi de eara si pana candu nu ni le va smânci din mana vreo dieta involburata, carea e competinta a desbete lucruri de natur'a acestuia. G. B.

Sibiiu, 4. Feb. (Universitatea.) Eri in 3. Februariu s. n. s'a deschisu universitatea prin D. cons. gub. si Presedintele C. Schmidt, aratandu motivele intrerumperei pertractarilor, bineventandu deputatii din Mercurea, si facundu cunoscutu, ca comitetulu de 7 membri sia implinitu misiunea, asternendu unu proiectu cu multa rutina lucratu. Deputati romani suntu 4 si anume din Nochrichu D. cons. Jacobu Bologna, din Mercurea D. jude scaunulu Grigoriu Popu, din Orestia D. senatoru J. Balomiri, si din Sebesiu D. secretariu presidialu Dr. Avramu Tincu. D. jude Domzsa n'a venitu inca!

Numai de catu urmá cetirea anteprotocolului — la care isi face deputatulu Orastiei J. B. observatiunea, cá acum ar fi la timpu a luá protestulu romanilor din scaunulu Sibiiului la desbete; inse Presedintele descoperi, ca acestu protestu s'a datu magistratului spre respondere si pana acum nu a capatatu actulu acesta pe deplinu instruat, si la propunerea deputatului din Mediasiu H. Schmidt, imputenduse ca protestele ear' vreau a impedece lucrarile Universitatii, au trecut universitatea la ordinea dílei.

Gull, cá referinte cetesce operatulu comisiunei de 7 membri, care cuprinde liniile fundamentale ale unui proiectu pentru impartirea Transilvaniei in jurisdictiuni nationale. Trebuie se marturisimu, ca acestu proiectu e cu o politica bine calculata lucratu, si cuprinde in sene nesce principii fórte acomodate impregiurariloru basate pe 2 extreme si adeca pe diplom'a din 20. Oct. 1860, in. patenta din 26. Febr. 1861 si pe constitutiunea municipala sasésca! — — —

Universitatea a hotaritu la propunerea ref. Gull:

1. Cá acestu proiectu se se tiparésca in 200 esemplare (numai germanesce?), din care se priimésca fieste care deputatu si jurisdictiune unu numeru acomodatu.

2. Cá desbetearea acestui proiectu s'a amanatu pe diu'a de 24. a. l. c. s. n.

3. Ca adunarile scaunale (comunitatile) pana la acestu terminu preclusivu se si informeze deputatii. —

Aru fi fórte de doritu, cá comunele scaunale acolo, unde vinu interesele loru cu ale comunei orasiane in colisiune, intrebuintandusi dreptulu garantatu prin punctele regulative, se si dee postulatele loru si deosebitu si chiaru si atunci, candu nu voru fi provocate de magistrature séu oficiolate la consultare.

(Cu acestu scopu nu vomu intardié a reproduce in diurnalele nóstre nationale proiectulu comisiunei de 7 membri numai de catu. R.)

Mai incolo a propusu D. Presedinte, cá pana la 24. Feb. se se ocupe Universitatea earasi prin unu comitetu alesu séu prin celu vechiu de 7 membri cu compunerea de dóue proiecte, pentru organizarea justitiei si pentru una lege comunala (Gemeindesetz.) D. Lassel din Brasiov, care prin instructiune a fostu restrinsu a se declara pentru legile din 1848 si a si dá votu separatu si in privinti'a intrebarei teritoriale — a declaratú atatu organizarea justitiei, catu si compunerea unei legi comunale de imposibila pana atunci, pana candu nu va fi intrebarea teritoriala hotarita, motivandu acésta declaratiune cu aceea, ca pana atunci le lipsesce terenulu cerutu. — A ramasu inse in minoritate si asia s'a decisu, cá acésta propunere se se iea mane la o desbeteare mai de aprópe.

P. O. D. consiliariu si deputatu din Nochrichu J. B. séu declaratú, cá domnia'sa atatu cá membru comisiunei catu si cá deputatu siau datu si póte se si dea opiniunea numai individuale, de óre ce nu are mandatu neci dela natiune neci dela alegatorii domniisale romani — cari dela compunerea instructiunei au fostu eschisi — si séu rogatu, cá acésta declaratiune se se petréca la protocolu; — in catu am intielesu inse din reflectiunile D. Presedinte, prin care a voitú se demonstréza ca D. B. númai cá ablegatu si nu cá individu privatu are de a vorbi — si acésta prea drépta pretensiune au ramasu fora rezultatú doritu, trecundu earasi dupa datina la ordinea dílei.

— Inaltulu r. guv. Transilvanu au impartasitu in dílele trecute tuturoru jurisdictiuniloru din tíera o specificatiune despre acei oficiali pamenteni, cari au depusu censur'a de jude (Richteramtsprüfung) cu acea rigurosa ordinatiune, cá acesti oficiali disponibili se fia respectati la impartirea posturiloru vacante, cu preferintiá cuvenita. —

Beiusiu; 16/4. Januariu. (Urmare diu Nr. trecut.)

Multiami inaltiatului imperatu, care se indurá a denumi in person'a ill. barbatu Ioan Petrák pre comisariulu r., din a carui iubire de dreptate a rezultatú increderea si adictiunea sincera, din partea locuitoriloru din comitatu — afara de nesce ultraisti prea puçini.

Acestu barbatu, aflá a vindeca plagele infipte prin machinatiunile anului trecut, cu anim'a 'si nobila, devota inaltului tron, binelui comunu si nemiascatului constitutionalismu si avú binecuventatulu tactu a denumi de jude primariu, pre barbatulu doririloru nóstre, care in tóte posturile ce le au inbracatu pana acum si a meritatu recunoscenti'a publica pentru impartialitatea si dreptatea, ce a insocitu lucrurile sale. Domnule! Au doritu — díse oratorulu între altele — a te saluta in postulu acest'a orfanii, veduvele, seracii, a carora cause le ai aparatu inaintea legii cu o acuratetia esemplara, te a doritu poporulu romanu, ce'ti scia reputa fatigele necrutiate si resolutiunea barbatésca neinfranta intru inaintarea binelui publicu. Se traiesci la multi ani! Intre vivatele entusiastice Dlu P. P. jude primariu beiusianu surprinsu de acestu documentu de recunoscentia publica, pe care póte conta cu totu dreptulu, luá cuventulu cam in urmatoriulu modu:

Nemicu e mai frumosu si demnu de respectatu, decatu increderea si alipirea, cu care se reporta poporulu catra acela, care conformu chiamarei sale ii representéza si apara interesele; manifestat'a onóre — díse — mai bine ar' competi unuia cu o reputatiune, cu o demnitate mai inalta, dar' densulu renuncia postulu de proto-fiscalu in cottulu Zarandu, la care fú chiamatu de sufragiulu poporului romanu de acolo numai din indemnulu iubirei si aplecarei sale catra locuitorii giurului acestuia*); afidédia pre veru care, ca si de aci inainte póte calcula si conta pre simtiulu seu de dreptate, pre carelu va manifesta in tóte afacerile sale façia cu toti fii patriei fora distinctiune de limba si relegiune? Intreruptu de vivate insufletite mai cuventá si altu insu. Dupace continná Dlu jude pr. „ca inceputulu aspiratiuniloru juste si marginite între cardinele legii ale romaniloru din Biharia a voitú alu realiza ill. comisariu reg., candu provediù pre poporulu romanu cu dirigatori scosi din sinulu aceluia, si devotati cu sinceritate tronului, natiunei si patriei. . . Sperédia, ca natiunea a careia fii atatu se insufletiescu pentru caus'a comuna, va ajunge si între cele mai furióse furtuni la limanulu dorintielor si cint'a aspiratiuniloru sale; postuléza cá se ne supunemu toti inaltelor dispusetiuni ale Maiestatei Sale, — care cá pre suditi adeverati ne face pre toti partasi beneficelor comune patriotice, — cu aderintiá omagiala. Voci puternice se traiesca „Imperatulu“, „Com. de Petrák“ si „P. Paulu“, resonau peste totu orasiulu.

Conductulu intonandu cu insufletire cantece nationale purcésa a cnora pre D. Iosifu Romanu. Oratorulu, ce talcui simtiemintele cetatieniloru fú intreruptu de vivate dese; la acestea gratulatiuni respunse Domn. Romanu cam in modulu urmatoriu. (Vedí Fóiea). (Va urmá.)

Bucovin'a. Del. mormentulu l. Stefan celui mare, díoa apost. Andreiu 1861. Multu stimatú Domn. Redactoriu! La noi a prinsu a se formá parerea, cumca noi numai atunci vomu scapá de incalecaturele strainiloru, candu vomu ajunge a avé ómeni de ai nostri, de nu in tóte, celu puçinu in cele mai multe ramuri ale societatii. Mie mi se pare inse, cumca acestia nui vomu avé, pana ce nu se voru scimbá între altele si referintiele urmatorié:

Scólele nóstre nationale de pe sate, bine ca s'au inmultitu in anii cesti dein urma pana la unu numer marisioru, dar' ele nu'su cercetate, necum de diumatate, nece de a treia parte a copiiloru buni de scóla, ca-ci numerulu celoru ce cercetédia scól'a repartinduse, vine pe fiacare scóla de abia cate díce copii.

Caus'a aparintiei acesteia se intielege de sene, ca este de redusu parte la parintiá cei ce nu pricepu inca folosulu, ce este imbinatu cu scól'a, parte la intieleginti'a nóstra, care nu si farma capulu pré multu cu chipurile, in cari s'ar' puté indemnata parintiá, cá sa-si tramita copii la scóla. Si de aice resulta, ca la scólele normale de prin orasie trece unu numeru fórte micu de copii. Dara copii acestia, bine ca'su fórte puçini in referinti'a loru cu copii cei cesu buni de scóla, totusi esindu dein scólele normale impreuna cu cei ce se mai afla intr'aceste deintre ai nostri si intrandu in gimnasiulu dela

*) Cerculu de jude primariu beiusianu numera la 70,000 suflete; între acestia vr'o 4 mii unguri, puçini evrei si cigani, éra ceilalti romani.

Ciernauti d. e., facu unu numeru atatu de frumosu in referinti'a loru cu copii cei ce-su de alta natiunalitate, incatu si intrecu pe acesti'a mai bine decatu ou doue parti, si proportiunea astá, cumca este adevărata, se póte vede in totu anulu dein raportulu anualu alu gimnasiului atinsu.

Dein cati intra in gimnasiu se stracura apoi dein clasa in clasa pana ce esu deintr'a opt'a intr'unu modu atatu de infricosiatu, incatu dein clas'a astá nu vedemu esindu de unu siru bunu de ani incóce mai multi decatu dıcece, ba ca in anulu 1859 adınseram a nu avé nece unu tineru intr'a opt'a clasa a gimnasiului ciernautian.

Proportiunea asta intórsa, cine n'ar' crede, o póte vede totu dein raportulu anualu alu aceluasi gimnasiu. Strainii sustienı, cumca aparinti'a astá ar' resultá dein insusietatea romanului, s'au cum 'i dıcu aice, a moldovanului, de a fi batutu la capu si prein urmare lipsitu de despusatiunea pretinsa de studiu, dara ai nostri suntu atatu de prefacuti a o deduce dein propusulu neschimbatu alu strainiloru de a nu lasá in ruptulu capului, cá se se inmultiésca intieleginti'a nóstra si apoi, ce este dreptu, si dein greutatea peste totu, care au a o invinge fiii nostri, invatiandu in limba straina.

Deintr'acesti stracurati, candu se alege unulu doi, cá sa mearga la universitate la studii mai inalte, atunce se povestese la noi de unu lueru fórte raru. Ceialalti suntu constrinsi mai toti dein lips'a midıulóceloru trebuintióse a se inbracă chiamati nechiamati in vestmintele cucernicieı. Deci aice ar' fi léculu, unde ar' puté da mana de ajutoriu o fundatiune, dara de un'a cá acést'a n'a fostu pe la noi anca nece o vorba, necum cevá mai multu, cu tóte ca urdırea ei, privindu la starea materiala a boieriloru si preutiloru mai alesi, nu lear' cadé acestor'a tocm'a fórte greu. (Va urmá.)

Schuselca „Donau-Z.“ si A. Severu. (Urmare.)

Articulu lui „Donau-Ztg.“ „Romanii“ suna mai incolo asia: „Asia se afla si o fractiune separatistica in Ungari'a, fora cá se póta cineva dice, ca ins'a Ungari'a ar' fi separatistica- Programele cele fantastice ale partiteı acesteia se poticnescu de neposibilitate si de contradıceri, de cari se incungiuira. Va veni tempulu in care conducatoriloru li se voru deschide ochii, ca fora miscari profunde europene, fora resbóie indelungu duratórie, fora intrevenitiuni de ale mariloru poteri europene nóu'a straformare de state suverane e curatu neposibila. Angli'a, Austri'a, Europa medinale preste totu n'au in adevuru nici unu interesu a favori o straformare cá acést'a la Dunerea de diosu; pana si Franței ar' trebui a i se da unu pretiu neaudıtu de mare, inainte de ce ar' concede, cá influinti'a rusésca earasi sa-si traga canalele catra Constantinopole. Ca-ce, cumca in decursulu timpuriloru sorteaa acestoru state mici nu lear' fi alta, de catu a se face satrapii (gubernie) rasesci, e lucrı fórte chiaru: „Déca unii partisansı preocupati de ametiél'a utopiei nationale nu cuprinđu acéstee cu mintea loru, apoi Europ'a cea politica si diplomatica o cuprinde catu de bine, si popóreloru respective le dıce chiaru instinctulu loru celu nefalsificatu, cumca subtu scutul Austrieı le infloresce unu viitoriu mai frumosu, de catu candu s'ar lasa sedusi a arunca manusi'a luptei deodata si Austrieı, si Anglieı, si Pórtelui, si pacei lumii intregi, si tractatelorı si necesitateı generale de ordine si liniste. Noi credemu, ca simtiementulu romaniloru e neschimbatu bunu austriacu si tienemu tare, neclintitu de convictiunea, ca tote diferentiele nationali fara cea mai puçina indoiéla voru disparé, déca egal'a indreptatire a nationalitatiloru in Ungari'a si Ardealu, in mani'a D. Ladislau Szalay, se va desfasiura in celu mai deplinitu adevuru, ad. se va face trupu“ Atat'a e totu articulu.

Nu doresce neci pretinde romanulu pentru sine mai multu; dar' Dieu nece cu mai puçinu nu va fi multiimitu nece odata. Singuru egal'a indreptatire politica nationala intocma, cá si la vercare alta natiune, e drépt'a acea mesura, care o cere, astépta si doresce elu intre frica si sperantie. Nu e romanulu atatu de puçinu vediatoriu séu orbu, catu se se incumete a si visa de fanfarórele daco-romane, cu care ne óspeta ospetii nostri, ei elu, o dıcu cu tóta inerediatiarea, ca subscrie totu articulu de susu, afara de prepusulu respinsu, care inca e deajunsu, cá se ne casiune dorere dupa atata dovada de credintia si lealitate. Dar' se trecemu si la eroulu nostru

Axente Severu. Devenindu la eroulu nostru prevenim pe cei ce póte voru fi reflectatu: ca ce are de a fi adausu si Dsa lenga „Donan-Z.“, cu intrebarea: óre cele dise mai susu de Dr. Schuselca si de „D. Z.“ nu s'au disu ele si de diurnalele, deputatiunile romane si de A. Severu, candu fú in Vien'a la D. ministru de Schmerling? Asia e, inse atunci póte se considera de crima si prepusu, ceea ce se vorbesce si se aléga acum chiaru si de diurnalulu oficiosu.

D. min. de Schmerling ad. fece la curagiósele vorbe ale eroului nostru pentru caus'a natiunei façia cu antagonistii ei politici cam acést'a reflexiune: Noi seimu, simpatiele Dvóstre catra romani din Principate, seimu si de ideele in care simpatisati si dupa care alergati sel. si A. Severu respunse cavalesce, déca nu neamu uitatu spresiunile: „Bine ca sciti Escelentia. Ele suntu simpatii de sange, care nu potu apune neci odata. Catu pentru ideele si simpatiele politice, faca numai Austri'a dreptate romaniloru, acordele drepturile loru de autonomi'a tierei si de libertate nationala politica si in modulu acesta se anuleze prin fapte acele idei si simpatii politice pentru romanii din Principate, cá se nu revnésca in starea loru nedreptatita de acum la o alta stare mai buna, ca-ce altfelu acesteia idee voru merge crescundu din ce in ce mai multu, fiinduca acést'a diace in natur'a lucrului.“ — Spunetimi, déca au disu mai multu Dr. Schuselca despre necesitatea tractarei bune cu romanii din Austria, decatu eroulu nostru, — repetitele nóste deputatiuni nationale si dechiarat'a vóia a natiunei in conferintiele ei? In adevuru, inalt'a Dinastia si Corona regésca n'are unu altu poporu mai lealu si mai credintiosu de catu cum ia fostu, e si i va fi romanulu, déca dupa jertfele si dovedile sale de aderintia va fi parintiesce imbraciosiatu si renumeratu. Eventus decebit haec esse vere dicta. Contrariis autem etiam contraria oponi consverunt.

Apoi dovedésca antagonistiı cei neimpacati ai romaniloru din istori'a Ungarieı si a Transilvaniei, ca romanii de aici au fostu vreodata inimici si proditori de rege, coróna si autonomi'a patriei nóstre, si atunci le vomu dá dreptu la „calumniare audacter - alu loru - semper aliquid haerebit;“ dar' pana candu nu potu face acést'a, ca neci o voru potéo candva, pana atunci nu vomu suferi neci umbr'a de prepuse aruncate spre a ne intuneca meritele nóstre si glóri'a neamului nostru, care e lupt'a fora fine si margini singuru numai pentru dreptulu seu politicu nationalu, si castigandulu pe acesta in fapta si mesura cuvinita, apoi alipirea de legea drépta si libera, de ordine, principe si de binele patriei mana'n mana cu celelalte popóre ale corónei. (Va urma.)

AUSTRIA, Vien'a. Dintr'o scrisóre de Vien'a in „Ind. b“ esi la lumina, ca la o dinea data la oficiri in Vcueti'a, unde se afla si b. Hiubner si alte notabilitati politice Mai. S'a imperatulu s'ar fi adresatu la o grupa de oficiri, vorbindu despre intarirea maluriloru, mai in urma cu acesteia cuvinte: „Se nu ne amagimu, starea de façia a lucruriloru nu póte dura indelungatu; ca-ce de si n'ar vrea regele Victoru Emanuele resboiulu, totusi elu are la spate o partita, carelu va rapi cu sine. Eu am primitu eri sciri, care nu mai lasa neci o indoiéla despre acést'a. Noi nu vomu ataca, ci ne vomu ataca. Speru ca ne vomu apera, si eu voiu fi intre Dvóstra spre a ve da esemplu. Me ducu la Vien'a unde me chiama negótie urgente, inse absentia mea va fi scurta, in lun'a lui Martie me voi re'ntórcé.

— Inca nu avem denumitu consiliarulu romanu la cancelari'a aulica, cu tóte, ca timpulu dieteı se apropia si prelucrarile ei sunt pe finite. Nu seimu ce s'a facutu si cum mai sta caus'a protestelorı romaniloru din scaunele fundului regiı, ca cá cumu ar' fi intratu in pamentu nu mai audımu de stadiulu loru si ne topimu de atata asteptare.

Din ROMANIA avem dea registra cumca intre 16. si 18. Ian. st. vechiu in capital'a Moldoveı s'au intemplatı turburari fórte serióse intre tinerimea studiósá, la care au luatı parte ostasimea si multi orasieni. In Numerulu viit. pe largu.

Cursurile la Bursa in 7. Februarıu 1862 stá asia:

	Val. asc. ep. kp.
Галвині дитергошти	6 55
Агроспрѣ	137 50
Londonѣ	138 30
Дипломатскѣ националѣ	83 90
Облигаціе металиче еки de 5 %	69 70
Акціе банккѣ	810
„ кредитѣ	197 50